

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(4)	(4)	(1)	(4)	(2)	(1)	(2)	(3)	(4)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(2)	(2)	(2)	(3)	(2)	(2)	(3)	(2)	(4)	(1)

שאלה	21	22	23
תשובה	(3)	(3)	(2)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: אורווה : סייח

היחס: סייח הוא הצאצא של מי שמתגורר באורווה.
ב' הוא הצאצא של מי שמתגורר ב-ב'.

- תשובה (1): מחלבה : עגל. האם עגל הוא הצאצא של מי שמתגורר במחלבה? לא.
- תשובה (2): שובך : יונה. האם יונה היא הצאצא של מי שמתגורר בשובך? לא.
- תשובה (3): לול : אפרוח. האם אפרוח הוא הצאצא של מי שגר בלול? כן.
- תשובה (4): מרעה : טלה. האם טלה הוא הצאצא של מי שגר במרעה? לא. אין מי שמתגורר במרעה.
- תשובה (3).

2. השאלה: משוט : עוגן -

היחס: משוט הוא כלי שבעזרתו מקדמים את הסירה ואילו עוגן הוא כלי שבעזרתו עוצרים את הסירה.
א' ו-ב הם כלים המשמשים לפעולות הפוכות.

- תשובה (1): עיפרון : מחדד. האם עיפרון ומחדד הם כלים המשמשים לפעולות הפוכות? לא. עיפרון משמש לכתובה, ומחדד הוא מכשיר שמיועד להפוך את עבודת העיפרון לטובה יותר.
- תשובה (2): מזלג : סכין. האם מזלג וסכין הם כלים המשמשים לפעולות הפוכות? לא.
- תשובה (3): מכונית : בלם. האם מכונית ובלם הם כלים המשמשים לפעולות הפוכות? לא.
- תשובה (4): ידיד : מנעול. האם ידיד ומנעול הם כלים המשמשים לפעולות הפוכות? כן.
- תשובה (4).

אפריל 2016 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3.

השאלה: **אטלס : מפות -**

היחס : אטלס הוא קובץ של מפות.

א' הוא אוסף של ב'.

תשובה (1): רומן : דמויות. האם **רומן** הוא אוסף של **דמויות**? לא. **רומן** הוא יצירה ספרותית, ולא אוסף של **דמויות**.

תשובה (2): יומן : פגישות. האם **יומן** זה אוסף של **פגישות**? לא. **יומן** זה פנקס שיש בו מקום לכתוב כל מיני **רשימות**, פגישות, תזכורות, טלפונים.

תשובה (3): שיחון : שיחות. האם **שיחון** זה אוסף של **שיחות**? לא. **שיחון** זה ספר להכרת השפה, אשר השימוש בו יכול לאפשר **שיחה**.

תשובה (4): לקסיקון : ערכים. האם **לקסיקון** זה אוסף **ערכים**? כן.

תשובה (4).

4.

השאלה: **דומם : קול -**

היחס : דומם זה בשתיקה, כלומר ללא קול.

א' זה ללא ב'.

תשובה (1): לאלתר : עיכוב. האם **לאלתר** זה ללא **עיכוב**? כן.

תשובה (2): אליבא : סימוכין. האם **אליבא** זה ללא **סימוכין**? לא. **אליבא** זה "בהתאם ל-" או "לפי דבריו של", ולכן **אליבא** זה דווקא בהסתמך על.

תשובה (3): בדיעבד : זמן. האם **בדיעבד** זה ללא **זמן**? לא. פירוש המילה **בדיעבד** היא: לאחר מעשה.

תשובה (4): בפרהסיה : פומביות. האם **בפרהסיה** זה ללא **פומביות**? לא. פירוש המילה **בפרהסיה** הוא **בפומבי**.

תשובה (1).

5.

השאלה: **נְעוּר : ער -**

היחס : נְעוּר זה התעורר, כלומר הפך להיות ער.

א' זה הפך להיות ב'.

תשובה (1): הרגיז : כועס. האם **הרגיז** זה הפך להיות **כועס**? לא. **הרגיז** זה הפך מישהו אחר ל**כועס**.

תשובה (2): הבשיל : בוסר. האם **הבשיל** זה הפך להיות **בוסר**? לא. **הבשיל** זה הפך להיות לא **בוסר**.

תשובה (3): שימח : עצוב. האם **שימח** זה הפך להיות **עצוב**? לא. **שימח** זה הפך מישהו ללא **עצוב**.

תשובה (4): חלה : חולה. האם **חלה** זה הפך להיות **חולה**? כן.

תשובה (4).

6.

השאלה: ניגף : מנצח - (ניגף = נחל תבוסה)

היחס: מי שמנצח הוא מי שהופך מישהו אחר לניגף.
מי שב' הוא מי שהופך מישהו אחר ל-ב'.

תשובה (1): מתפשט : מלביש. האם שמלביש הוא מי שהופך מישהו אחר למתפשט? לא. מי שמתפשט הוא מי שהופך ללא לבוש.

תשובה (2): מופתע : מפתיע. האם מי שמפתיע הוא מי שהופך מישהו אחר למופתע? כן.

תשובה (3): מושמע : מאזין. מי שמאזין הוא מי שהופך מישהו אחר למושמע? לא.

תשובה (4): נפסל : פסול. האם מי שפסול הוא מי שהופך מישהו אחר לנפסל? לא.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 17-7)

7.

השאלה: פְּתַבִּים רבים בספרות הרוסית מתחילת המאה העשרים מתארים את אנטונוב כשליט _____ כיום ברור ששלטונו היה מלווה ב _____ . ההיסטוריון גרליץ, _____ עמדה המובעת בכתבים אלו, הציג גישה שלפיה אנטונוב _____ כלפי נתיניו.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): פְּתַבִּים רבים בספרות הרוסית מתחילת המאה העשרים מתארים את אנטונוב כשליט **קנאי ואכזר, ואכן** כיום ברור ששלטונו היה מלווה **במעשי רשע לא מעטים**. ההיסטוריון גרליץ, **בניגוד** לעמדה המובעת בכתבים אלו, הציג גישה שלפיה אנטונוב **נהג בחסד** כלפי נתיניו.

תמצות התשובה: בחלקו הראשון של המשפט נטען כי לפי הכתבים בספרות הרוסית אנטונוב היה אכזר, ואכן ברור ששלטונו היה מלווה במעשי רשע. בחלקו השני של המשפט נטען על ידי גרליץ, כי בניגוד לעמדה המובעת בכתבים, אנטונוב נהג דווקא בחסד כלפי נתיניו. מכיוון שהמשפט המתקבל הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

8.

השאלה: המשותף לחוקרים לינג, סי ודון ניכר לא רק בעובדה ששלושתם _____ הוכחת השערתו של לוסטיג, אלא גם בעובדה שהם _____ . בכך _____ תאוריה מקובלת, ולפיה חוקרים יכולים להגיע להישגים מדעיים רק _____ שלושים וחמש.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): המשותף לחוקרים לינג, סי ודון ניכר לא רק בעובדה ששלושתם **נכשלו** בהוכחת השערתו של לוסטיג, אלא גם בעובדה שהם **החלו בניסיונותיהם לאחר גיל 40**. בכך **אוששה** תאוריה מקובלת, ולפיה חוקרים יכולים להגיע להישגים מדעיים רק **לאחר** שלושים וחמש.

תמצות התשובה: לפי חלקו הראשון של המשפט, המשותף בין שלושת החוקרים הוא שהם נכשלו בניסיונות להוכיח את ההשערה של לוסטיג, ושהם החלו בניסיונות לאחר גיל 40. לפי החלק השני, בכך אוששה התאוריה שחוקרים יכולים להגיע להישגים מדעיים רק **לאחר** גיל 35. שני החלקים אינם מתאימים, מכיוון שחוסר יכולתם של החוקרים להוכיח, לאחר שעברו את גיל 40, את השערתו של לוסטיג, **אינו** מאשש כלל את התאוריה שחוקרים מגיעים להישגים לאחר גיל 35, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): המשותף לחוקרים לינג, סי ודון ניכר לא רק בעובדה ששלושתם **תרמו רבות** להוכחת השערתו של לוסטיג, אלא גם בעובדה שהם **עשו זאת לאחר מלאות להם 40**. בכך **הופרכה** תאוריה מקובלת, ולפיה חוקרים יכולים להגיע להישגים מדעיים רק **לפני** שלושים וחמש.

תמצות התשובה: לפי חלקו הראשון של המשפט, המשותף בין שלושת החוקרים הוא שהם תרמו להוכחת ההשערה של לוסטיג, ושהם עשו זאת לאחר גיל 40. לפי החלק השני, בכך הופרכה התאוריה שחוקרים יכולים להגיע להישגים מדעיים רק **לפני** גיל 35. מכיוון שישנה התאמה בין שני חלקי המשפט, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

השאלה: _____ כי עודד הוא מטפס הרים נלהב, _____ רואה בנושא שבחר לעבודת הדוקטורט שלו, "הנוף ההררי בשירתו של גילטון", הוכחה לכך שהוא _____ עם מי _____ בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): לולא ידעתי כי עודד הוא מטפס הרים נלהב, **הייתי** רואה בנושא שבחר לעבודת הדוקטורט שלו, "הנוף ההררי בשירתו של גילטון", הוכחה לכך שהוא **נמנה** עם מי **שמשלבים** בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי.

תמצות התשובה: אם לא הייתי יודע, שעודד מטפס נלהב, הייתי רואה בעבודת הדוקטורט שלו (שעסקה בנוף הררי), הוכחה לכך שהוא מאלו שמשלבים בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי.

עבודת הדוקטורט של עודד שהוא מטפס הרים עסקה בנוף הררי, ומכאן שאפשר לראות שהוא דווקא משלב בין התחביב לבין העיסוק האקדמי, ומכאן שהתשובה אינה נכונה שכן היא טוענת שאם לא היינו יודעים שהוא מטפס הרים נלהב היינו יודעים שהוא משלב בין התחביב לבין העיסוק האקדמי.

תשובה (2): מאחר שידוע לי כי עודד הוא מטפס הרים נלהב, **אינני** רואה בנושא שבחר לעבודת הדוקטורט שלו, "הנוף ההררי בשירתו של גילטון", הוכחה לכך שהוא **נמנה** עם מי **שמשלבים תמיד** בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי

תמצות התשובה: מכיוון שאני יודע שעודד מטפס נלהב, אני לא רואה בעבודת הדוקטורט שלו (שעסקה בנוף הררי), הוכחה לכך שהוא מאלו שמשלבים בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי.

מכיוון שמנושא עבודת הדוקטורט של עודד **ניתן לראות** שהוא משלב בין תחביבו לבין העיסוק האקדמי, הרי שהתשובה אינה נכונה, שכן לפי התשובה **לא ניתן לראות** שהוא משלב בין התחביב לבין העיסוק האקדמי.

תשובה (3): מאחר שידוע לי כי עודד הוא מטפס הרים נלהב, **אני** רואה בנושא שבחר לעבודת הדוקטורט שלו, "הנוף ההררי בשירתו של גילטון", הוכחה לכך שהוא **אינו נמנה** עם מי **שמקפידים להפריד** בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי.

תמצות התשובה: מכיוון שאני יודע שעודד מטפס נלהב, אני רואה בעבודת הדוקטורט שלו (שעסקה בנוף הררי), הוכחה לכך שהוא לא מאלו שמקפידים להפריד בין תחביביהם לבין עיסוקם האקדמי, כלומר הוא מאלו שמשלבים בין תחביבם לבין עיסוקם האקדמי. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

10. השאלה: שלושת הצבעים צהוב, כחול ואדום הם צבעי יסוד, ושלושת הצבעים ירוק, סגול וכתום אינם צבעי יסוד. דינה מצאה במחסן ארבעה מכלים ובהם ארבעה צבעים שונים מתוך ששת הצבעים שהוזכרו לעיל, צבע אחד בכל כלי.

מה נכון **בוודאות** לגבי הצבעים שמצאה דינה?

פתרון: דינה מצאה 4 מיכלים עם ארבעה צבעים שונים. מכיוון שישנם 6 צבעים שונים, הרי שיש אפשרויות שונות לגבי זהות הצבעים שמצאה דינה, ולפיכך נעבור ונבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לכל היותר אחד מהם אינו צבע יסוד

התשובה אינה נכונה, מכיוון שלא ניתן לקבוע בוודאות שלכל היותר אחד מהמיכלים מכיל צבע שאינו צבע יסוד. דינה מצאה 4 מיכלים, ומכאן שיתכן שישנו יותר ממכל אחד שאינו מכיל צבע שאינו צבע יסוד. יתכן שבשני מיכלים או בשלושה ישנם צבעים שאינם צבעי יסוד.

תשובה (2): שניים מהם הם צבעי יסוד ושניים אינם צבעי יסוד.

התשובה אינה נכונה, מכיוון שלא ניתן לקבוע בוודאות כי זה אכן המצב. ידוע כי דינה מצאה 4 מיכלים, יתכן, למשל, שרק אחד מהצבעים הוא צבע יסוד, ושלושה אינם צבעי יסוד.

תשובה (3): רק אחד מהם הוא צבע יסוד.

התשובה אינה נכונה, מכיוון שלא ניתן לקבוע בוודאות כי רק אחד מהצבעים הוא צבע יסוד. דינה מצאה 4 מיכלים, ומכאן שיתכן שמהם שני צבעים הם צבעי יסוד ושניים אינם צבעי יסוד.

תשובה (4): לפחות אחד מהם אינו צבע יסוד. זו התשובה הנכונה.

דינה מצאה 4 מיכלים. לא יתכן שכל 4 המיכלים מכילים צבעי יסוד, מכיוון שיש רק 3 צבעי יסוד. מכאן שלכל הפחות אחד מן המיכלים מכיל צבע שאינו צבע יסוד.

תשובה (4).

11. השאלה: תעשיית הבשר גורמת לפליטה של יותר גזי חממה לאטמוספירה מכל מעט כל מקור אחר. על סמך נתונים של ארגון המזון והחקלאות של האו"ם מעריכים שתעשיית הבשר "תורמת" כיום יותר כשמונה עשר אחוזים מסך כל הכמות העולמית השנתית של גזי החממה. בכך היא שנייה במידת הזיהום רק לתחנות הכוח.

על פי האמור בפסקה, איזו מן הטענות הבאות נכונה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אפילו תחנות הכוח מזהמות פחות מתעשיית הבשר

בפסקה נכתב אמנם כי תעשיית הבשר היא אחד הגורמים העיקריים לפליטת גזי חממה, אולם בסוף הפסקה נכתב כי היא שנייה במידת הזיהום רק לתחנות הכוח, כלומר תחנות הכוח מזהמות יותר מתעשיית הבשר ולא פחות ממנה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): מלבד תחנות הכוח, אין גורם שאחראי לפליטת גזי חממה יותר מתעשיית הבשר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): בעבר הייתה תעשיית הבשר הגורם המזהם ביותר, אך כיום "תורמת" תעשייה זו רק שמונה עשר אחוזים מכמות הגזים הנפלטים לאטמוספירה.

הפסקה לא התייחסה למצב בעבר, כלומר לא ידוע איזו תעשייה הייתה המזהמת ביותר, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): תעשיית הבשר אחראית לשמונה עשר אחוזים מכמות גזי החממה הנפלטים לאטמוספירה, ואילו את שאר הכמות פולטות תחנות הכוח.

בפסקה נכתב כי במלחמת העולם השנייה בלגיה המשיכה לשלוט בקונגו ומכאן שהיא שלטה בה גם לפני המלחמה. הטיעון משתמע מהפסקה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2).

12.

השאלה: הסיפור "הברווזון המכוער" מאת הנס כריסטיאן אנדרסן מספר על ברווזון שנרדף בשל מראהו, השונה ממראם של הברווזונים ונחשב מכוער. כשהברווזון מתבגר מתברר שאין הוא ברווז כלל, כי אם ברבור, והוא נערץ על הכול בשל יופיו. יש הטועים לחשוב כי לקחו של הסיפור הוא שאין לשפוט אדם על סמך מראהו החיצוני, אולם סופו של הסיפור ("כשהברווזון מתבגר...") אינו מתאים ללקח זה.

איזו מההצעות הבאות לסוף חלופי לסיפור תאפשר להפיק ממנו את הלקח הזה?

פתרון: לפי הקטע, מכיוון שבסוף הסיפור הברווזון המכוער הופך לברבור יפה, הרי שלמעשה הלקח מהסיפור אינו שאין לשפוט מישהו על פי המראה החיצוני, שכן בסופו של דבר התכונה שאותה מדגיש סוף הסיפור היא יופיו החיצוני הבלוט של מי שהיה ברווזון מכוער בתחילתו. נתבקשנו למצוא סוף חלופי שיאפשר להפיק את הלקח כי אין לשפוט לפי מראה חיצוני. נעבור על התשובות המוצעות, ונבדוק מי מהתשובות מציעה סוף כזה:

תשובה (1): והנה, בבגרותו נישא הברווזון לבת זוג יפהפייה, שנודעה בכל האגם בזכות המראה החיצוני שלה. תשובה זו אינה נכונה, שכן הסוף המוצע בתשובה זו מדגיש את היופי/המראה החיצוני ולא מאפשר להסיק את הלקח המבוקש, כי אין לשפוט אדם לפי המראה החיצוני שלו.

תשובה (2): הברווזון מחלץ את חבריו מצרה פעם אחר פעם וגדל להיות ברווז אהוב בזכות כך.

זו התשובה הנכונה. התשובה מאפשרת להסיק את הלקח, כי אין לשפוט אדם לפי המראה החיצוני שלו.

תשובה (3): בסופו של דבר מתגלה שהברווזון עטה תחפושת, ומתחתיה מסתתר ברווזון יפה תואר.

תשובה זו אינה נכונה, שכן הסוף המוצע בתשובה מדגיש את היופי החיצוני ואינו מאפשר להסיק את הלקח המבוקש: אין לשפוט אדם לפי המראה החיצוני שלו.

תשובה (4): אל האגם באות חיות טרף וטורפות את כל אחיו יפי התואר של הברווזון, אך בו אין הן פוגעות לרעה.

תשובה זו אינה נכונה, שכן לפיה יתכן כי המראה החיצוני הוא שלמעשה הציל את הברווזון. לא ניתן להסיק מהתשובה את הלקח שאין לשפוט אדם לפי המראה החיצוני שלו.

תשובה (2).

13.

השאלה: על פי ז'אן פול סארטר, האדם הוא סך בחירותיו. אדם הנתלה בגורמים חיצוניים כלשהם, יהיו אלו נורמות חברתיות, אידיאולוגיה או כל עוגן שייכות אחר, משיל מעצמו חלק מהאחריות על מעשיו ואינו מממש את חירותו בכל אחת מהכרעותיו. מי שנוהג כך אינו אדם אותנטי.

לפי סארטר, מיהו אדם אותנטי?

פתרון: סארטר קובע כי מי שנתלה בגורמים חיצוניים, ואינו מממש את חירותו אינו אדם אותנטי, ולפיכך האדם האותנטי הוא מי שמממש את חירותו ואינו נתלה בגורמים חיצוניים. אדם המממש את חירותו בהכרעותיו. תשובה (2).

תשובה (2).

14.

השאלה: תלמידי כיתה ח למדו צרפתית אצל המורה אפרים, ותלמידי כיתה ח למדו צרפתית אצל המורה יאיר. במבחן הארצי בצרפתית היה ממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח גבוה ממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח. מנהלת בית הספר שיערה ששיטות ההוראה של אפרים יעילות יותר משיטותיו של יאיר. סגנית המנהלת שיערה, לעומת זאת, שתלמידי כיתה ח לומדים למבחנים בחריצות רבה יותר מתלמידי כיתה ח. איזה מן הנתונים מחליש את שתי ההשערות גם יחד?

פתרון: מנהלת בית הספר משערת שהסיבה להצלחתם של תלמידי ח נעוצה בשיטות ההוראה העדיפות של אפרים על פני יאיר, וסגניתה סבורה שחריצותם של תלמידי כיתה ח היא הסיבה. מכיוון שנתבקשו למצוא נתון אשר מחליש את שתי ההשערות, נחפש תשובה אשר מספקת הסבר חלופי: **תשובה (1):** ממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח, שגם הם למדו אצל המורה יאיר, היה נמוך הן מממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח והן מממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח.

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא אינה מחלישה אף אחת משתי ההשערות. יתכן שציוניהם של תלמידי כיתה ח, אשר למדו אצל המורה יאיר, נמוכים מציוניהם של תלמידי כיתה ח, מכיוון ששיטות ההוראה של אפרים יעילות יותר משל יאיר, כפי ששיערה המנהלת, ויתכן שההסבר לציונים הנמוכים יותר של תלמידי כיתה ח הוא בשל העובדה שהם חרוצים פחות מתלמידי כיתות ח וח, כפי ששיערה סגנית המנהלת.

תשובה (2): במבחן הארצי בהיסטוריה היה ממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח גבוה מממוצע ציוניהם של תלמידי כיתה ח, ותלמידי שתי הכיתות למדו אצל המורה דורון

תשובה זו אינה נכונה, מכיוון שהפער בין ציוני התלמידים במבחן בהיסטוריה לטובת כיתה ח, אשר ציוניהם בצרפתית היו נמוכים מציוני תלמידי ח, אינו יכול להעיד על ההבדלים בין שני המורים לצרפתית של הכיתות. מכיוון שהנתון אינו מחליש את השערתה של המנהלת, הרי שניתן לפסול את התשובה.

תשובה (3): רבים מתלמידי כיתה ח באים ממשפחות דוברות צרפתית, ואילו בכיתה ח אף אחד מן התלמידים לא בא ממשפחה דוברת צרפתית.

זו התשובה הנכונה. נתון זה מספק הסבר חלופי לשתי ההשערות. אם רבים מתלמידי כיתה ח באו ממשפחות דוברות צרפתית, הרי שיתכן שזהו ההסבר לציוניהם הגבוהים יותר במבחן בצרפתית ולא שיטותיו העדיפות של אפרים לעומת יאיר כפי ששיערה המנהלת או מידת חריצותם של התלמידים, כפי ששיערה סגנית המנהלת.

תשובה (4): בחודש שקדם למבחן הארצי בצרפתית נעדר המורה אפרים בשל מחלה, והמורה יאיר מילא את מקומו

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא מחלישה רק אחת מההשערות. נתון זה מספק הסבר חלופי להשערה של המנהלת כי ההבדלים בין המורים הם הסיבה להבדלים בין שתי הכיתות. אם המורה של כיתה ח לימד בחודש שלפני המבחן את כיתה ח, הרי שלא סביר שהסיבה להבדלים בציוני התלמידים נובעים מההבדלים בין המורים. עם זאת, נתון זה אינו מחליש את ההשערה של סגנית המנהלת, שכן עדיין בהחלט יתכן שההבדל בין ציוני התלמידים הוא בשל מידת ההשקעה השונה של תלמידי הכיתות.

תשובה (3).

15.

השאלה: הפרשן לעניינים מדיניים בעיתון במדינה אירופית: "ריחו המבאיש של תרגיל יחצני עולה באפי כאשר בדיוק בעת שאוזלת ידו המתמשכת של השר בתקופת כהונתו מתחילה להיחשף, כותרות העיתונים עוסקות כולן בבעיות בחייו האישיים של יריבו הפוליטי."

באיזה מצב מהמצבים הבאים הבעייתיות המתוארת היא הדומה ביותר לבעייתיות שהפרשן עומד עליה?

פתרון: הבעייתיות שמתוארת בפסקה היא מצב שבו מישהו מנסה להסיט את הזרקור מנושא בעייתי כלשהו באמצעות הפניית תשומת הלב לכיוון יריבו. נעבור על התשובות המוצעות, ונבדוק את הבעייתיות המוצגת בכל אחת מהן:

תשובה (1): בעיתון כלכלי מתפרסמת כתבה המדווחת כי רשת חנויות שקיבלה משלוח גדול של סחורה פגומה אמנם מכרה את הסחורה במחירים מוזלים, אך לא יידעה את לקוחותיה בדבר הפגמים.

תשובה זו אינה נכונה, שכן הבעייתיות המוצגת בתשובה זו שונה. במקרה שלפנינו ניתן החברה אינה מגלה עובדה מסוימת - הבעייתיות שבמוצריה, אולם אין פה הסטה של תשומת הלב לכיוון יריב כלשהו, כפי שיש בפסקה.

תשובה (2): כאשר מתברר שלאחת התרופות שייצרה חברת תרופות מסוימת יש תופעות לוואי חמורות, מתפרסם כי עובדי החברה המתחרה מצויים בהליכים משפטיים נגד מעסיקיהם בגין תנאי עבודה לא נאותים.

זו התשובה הנכונה. בתשובה זו מישהו (חברת התרופות) מנסה להסיט את תשומת הלב מבעיה מסוימת הקיימת אצלו (תופעות הלוואי של אחת התרופות) לכיוון בעיה של יריבו/מתחרו.

תשובה (3): כשבוע לפני מעצר בנו של ראש ארגון פשע בגין עברות קשות, מתפרסמת כתבה מעוררת אמפתיה על חייו הטרגיים של האב.

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא מתארת ניסיון להסיט את תשומת הלב מעניין בעייתי (העבירות הקשות) למשהו שעשוי להציג אותו באור חיובי יותר: חייו הטרגיים של האב.

תשובה (4): בכתב עת מדעי מתפרסמת כתבה על כשלים בביצוע מחקר מסוים, בדיוק בשעה שעורך כתב העת מתמודד מול עורך המחקר על תפקיד בכיר במועצה המדעית

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא אינה מתארת ניסיון להסיט תשומת לב מ-א' ל-ב', אלא ניסיון של מישהו למקד את תשומת הלב בעניינים בעייתיים של מישהו אחר.

תשובה (2).

16.

השאלה: בסוף המאה השמונה עשרה, עם עליית המשטר הליברלי בארצות הברית, דעך השימוש בשם-עט בעיתונות האמריקנית. דעיכתו מרמזת כי באופן אירוני, השיח השמרני שרווח קודם לכן, ודגל בקהילתיות, היה נוח יחסית לפובליציסטים שביקשו לשמור על פרטיותם ולהסתתר מאחורי זהות בדויה – נוח יותר מן הדמוקרטיה הליברלית, שאף על פי שהעלתה על נס את הפרט ואת ערך הפרטיות, לא הייתה יכולה לשאת פגיעה כזאת בערך השקיפות.

מה האירוניה שהפסקה מתארת?

פתרון: על פי הפסקה האירוניות נעוצה בעובדה שלאחר עליית המשטר הליברלי התברר בדיעבד כי משטר שמרני היה נוח יותר לפובליציסטים שרצו לשמור על פרטיותם. האירוניה נעוצה בעובדה שערך הפרטיות מזוהה דווקא עם ליברליות, אבל דווקא תחתיו לא היו הפובליציסטים יכולים לשמור על פרטיותם.

נעבור לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): דווקא השיח השמרני, שעסק בציבורי ולא בפרטי, הוא שעיצב את נורמות השמירה על פרטיותם של פובליציסטים בשנותיה הראשונות של הדמוקרטיה הליברלית.

תשובה זו אינה נכונה, שכן לא נטען בפסקה כי השיח השמרני הוא שעיצב את נורמות השמירה על פרטיותם של פובליציסטים, אלא שהוא היה נוח יותר לפובליציסטים שביקשו לשמור על פרטיותם.

אפריל 2016 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (2): דווקא השיח השמרני, שהעמיד במוקד את הקהילה, אפשר לכתבים פרטיות, פרטיות שכבר לא התאפשרה במשטר החדש, שהיה אמור לקדש את הפרט. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): דעיכתו של השימוש בשם-עט, המאפשר להסתתר מאחורי זהות בדויה, מרמזת דווקא על העדפתו של המשטר הליברלי את הפרטי על פני הציבורי.

תשובה זו אינה נכונה, שדעיכתו של השימוש בשם-עט תחת המשטר הליברלי אינה מעידה על העדפתו של משטר זה את הפרטי על פני הציבורי, אלא את העדפתו של ערך השקיפות על פני ערך הפרטיות. בכל מקרה, זו אינה יכולה להיות התשובה, שכן זו אינה האירוניה המוצגת בפסקה.

תשובה (4): ההסתתרות מאחורי זהות בדויה, שאפשרה את שמירת הפרטיות של הפובליציסטים, דווקא עלתה בקנה אחד עם האידיאולוגיה הקהילתית השמרנית.

תשובה זו אינה נכונה, שכן לא נטען בפסקה כי ההסתתרות מאחורי זהות בדויה, עלתה בקנה אחד עם האידיאולוגיה הקהילתית השמרנית, אלא כי השיח השמרני היה נוח יותר לפובליציסטים שכן תחתיו היה להם קל להסתתר, בעוד שתחת המשטר הליברלי, שלא יכול היה לשאת פגיעה בשקיפות, היה קשה יותר לעשות זאת.

תשובה (2).

17. השאלה: בניסוי צפו נבדקים באדם המרמה אדם אחר, ולאחר מכן נתבקשו לספר על כך לאדם שרומה. בעת

שצפו הנבדקים במעשה הרמייה נרשמה עלייה בקצב פעימות הלב שלהם, ואולם מיד לאחר שהעבירו את המידע על כך לאדם שרומה, חזר לבם לפעום בקצב הרגיל. על פי ממצאים אלו וכמה הנחות, הסיקו החוקרים שערכו את הניסוי שלתחושה של תיקון עוול חברתי יכולה להיות השפעה חיובית על הבריאות.

שלוש מההנחות הבאות נמנות עם ההנחות שהביאו את החוקרים לידי מסקנתם. מה ההנחה ה**נותרת**?

פתרון: מסקנתם של החוקרים מממצאי הניסוי היא: לתחושה של תיקון עוול חברתי יכולה להיות השפעה חיובית על הבריאות. ההנחות שהביאו את החוקרים למסקנה זו, הן:

א) העובדה שהנבדקים סיפרו לאדם שרומה על התרמית היא שגרמה ללבם לשוב לפעום בקצב הרגיל – תשובה (4)

ב) אדם שמספר לאדם שרומה על תרמית חש שהוא מתקן עוול חברתי - תשובה (1).

ג) השבת קצב פעימות לב לקצב הרגיל היא בגדר השפעה חיובית על הבריאות – תשובה (2).

התשובה הנכונה היא תשובה (3). העובדה שבעת הצפייה באדם המרמה אדם אחר קצב פעימות הלב גובר, אינה נחוצה על מנת להסיק את המסקנה אליה הגיעו החוקרים.

תשובה (3).

18.

השאלה: האם ראוי שאדם שעשה מעשה רע יסבול? לפי האינטואיציה של רובנו, התשובה חיובית: בהינתן שני מצבים, שבאחד מהם רוצח חי חיי אושר לאחר שרצח ובאחר הוא סובל, נרגיש רובנו כי המצב השני הוא הצודק יותר. ברם, הפילוסוף ויקטור טדרוס כי אמנם בדרך כלל הכרה באשמה מלווה בסבל, אך הדבר היחיד שבאמת חשוב מבחינת הצדק הוא שאנשים שעשו דבר רע יכירו בהיותו רע, בין שיסבלו ובין שלא.

איזו מהטענות הבאות **סותרת** את עמדתו של טדרוס?

פתרון: תמצות טענתו של הפילוסוף היא שתחושת הסבל של האדם שביצע את המעשה הרע אינה מעלה ואינה מורידה, אלא מה שמשנה מבחינת הצדק הוא שהאנשים שביצעו את המעשה הרע יכירו בכך. כלומר, לפי הפילוסוף טדרוס, מבחינת הצדק, המצב העדיף הוא אדם שמכיר במעשהו הרע על פני אדם שאינו מכיר במעשה הרע שביצע. טענה שתסתור את עמדתו תהיה טענה אשר תאמר את ההיפך, כלומר מצב שבו מישהו שעשה משהו רע מכיר בכך אינו צודק יותר מאשר כאשר הוא אינו מכיר בכך.

תשובה (1): מצב שבו רוצח מכיר בעובדה שעשה דבר פסול וחש סבל אינו בהכרח צודק יותר ממצב שבו הוא מכיר בכך אך אינו חש סבל

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא תואמת את טענתו של הפילוסוף טדרוס. בטענה שלפנינו ההבדל בין שני המצבים הוא תחושת הסבל של הרוצח. בשני המקרים המתוארים הרוצח מכיר במעשהו הרע, ואולם בעוד שבאחד מהם הוא חש סבל במצב השני הוא אינו חש סבל. לפי טדרוס בשאלת הצדק אין כל חשיבות לשאלת תחושת הסבל של הרוצח, ולכן תשובה זו אינה סותרת את עמדתו.

תשובה (2): מצב שבו רוצח מכיר בעובדה שעשה דבר פסול וחש סבל אינו צודק יותר ממצב שבו הוא אינו מכיר בכך וחי חיי אושר

זו התשובה הנכונה. טענה זו מנוגדת לטענתו של טדרוס, שכן לפיה מצב שבו הרוצח מכיר במעשה הרע אינו צודק ממצב שבו הוא אינו מכיר בו. לפי טדרוס, מבחינת הצדק מה שחשוב הוא עניין ההכרה.

תשובה (3): מצב שבו רוצח חי חיי סבל אך אינו מכיר בעובדה שעשה דבר פסול אינו בהכרח צודק יותר ממצב שבו הוא אינו מכיר בכך וחי חיי אושר

תשובה זו אינה נכונה. בטענה שלפנינו ההבדל בין שני המצבים הוא תחושת הסבל של הרוצח. בשני המקרים המתוארים הרוצח אינו מכיר בכך שעשה דבר פסול, ואולם בעוד שבאחד מהם הוא חש סבל במצב השני הוא אינו חש סבל. לפי טדרוס בשאלת הצדק אין כל חשיבות לתחושת הסבל של הרוצח, ולכן תשובה זו אינה סותרת את עמדתו.

תשובה (4): מצב שבו רוצח חי חיי סבל אך אינו מכיר בעובדה שעשה דבר פסול אינו צודק יותר ממצב שבו הוא מכיר בכך אך אינו חש סבל

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא תואמת את טענתו של הפילוסוף טדרוס. בטענה שלפנינו באחד מהמצבים הרוצח סובל אך אינו מכיר במעשהו הרע, ובמצב השני הוא מכיר בכך שעשה דבר פסול, אך הוא אינו סובל. לפי טדרוס, בשאלת הצדק אין כל חשיבות לתחושת הסבל של הרוצח, אלא לעניין ההכרה במעשה הפסול. ולכן, על אף שבמצב השני הרוצח אינו סובל, אך מכיר במעשה הרע, הרי שיהיה זה נכון לפי טדרוס לטעון כי מצב זה צודק יותר ממצב שבו הרוצח וסבל אך אינו מכיר במעשהו הרע.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 19-23)

19. השאלה: איזה מהנתונים הבאים מובא בקטע בתור ראיה לכך שהמדענים סבורים כי המפתח להבנת הדרך שבה אנו יוצרים תקשורת טמון בפנים?

פתרון: לפי הקטע: "המדענים סבורים כי המפתח להבנת הדרך שבה אנו יוצרים תקשורת טמון בפנים, כפי שמעיד מספרם הגדול של המחקרים שנערכו בתחום הפנים" (שורות 3-4).
אם כן, התשובה לשאלה מה מובא בקטע כראייה לחשיבות שמדענים מעניקים לפנים כמפתח להבנת דרך יצירת התקשורת שלנו, היא מספר המאמרים שנערכו בתחום.

תשובה (4).

20. השאלה: הטענה כי יש הבעות פנים אוניברסליות מקבלת חיזוק -

פתרון: לפי הפסקה השנייה דארווין טען כי הבעות הפנים הן אוניברסליות. רעיונות אלו זכו לאישוש לפי המשך הפסקה במחקריהם של אקמן ואיזרד.

תשובה (1).

21. השאלה: "הבדל דק זה" (שורה 20) הוא ההבדל שבין _____ לבין _____ .

פתרון: הפסקה השלישית מתארת ניסוי שבו לימדו החוקרים את האימהות להציג שתי הבעות פנים קבועות: עידוד וחשש. ההבדל הדק מתייחס לתגובת התינוקות במקרים שבהם הבעת הפנים של האם לא תאמה במדויק את הוראות החוקרים, כלומר להבדל בין הבעת הפנים עליה הורו החוקרים, לבין ההבעה שהציגה האם בפועל.

תשובה (3).

22. השאלה: "בתחילה" (שורה 21), כלומר -

פתרון: "לפי הפסקה הרביעית בתחילה רק רגשותיו של התינוק קובעים את הבעות הפנים שלו. רק מאוחר יותר הוא לומד מסביבתו את הכללים המקובלים לביטוי רגשות." (שורות 21-22).
מכאן ניתן להסיק כי המילה "תחילה" מתייחסת לשלב בחיי התינוק בו הוא טרם למד מסביבתו את הכללים לביטוי רגשות. תשובה (3).

תשובה (3).

23. **השאלה:** לאיזו מן השאלות הבאות אין תשובה בקטע?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): האם הבעת פניה של האם משפיעה על התנהגותו של תינוקה?

תשובה זו אינה התשובה הנכונה, שכן בניסוי המתואר בפסקה השלישית התינוקות הגיבו על פי הבעות הפנים של האם.

תשובה (2): מדוע השינויים החלים בפנים עם הזמן אינם מקשים על זיהוי פנים?

זו התשובה הנכונה. לפי שורות 1-2, יחסית לאובייקטים אחרים אפשר לזהות בקלות את הפנים, למרות השינויים החלים בהם עם הזמן. המשפט אינו מסביר מדוע השינויים אינם מקשים על זיהוי הפנים, אלא רק קובע זאת.

תשובה (3): האם תינוק שאינו יודע לדבר יכול העביר רגשות לסובבים אותו?

תשובה זו אינה נכונה, שכן: "הרבה לפני שילדים דוברים או מבינים שפה מילולית, הם כבר "דוברים" ומבינים את שפת הפנים." (שורות 14-15). כלומר, לפי הקטע, התשובה לשאלה היא חיובית.

תשובה (4): מדוע המדענים מתעניינים בפנים האנושיים כנושא למחקר?

תשובה זו אינה נכונה, שכן התשובה ניתנת כבר בתחילת הקטע: בגלל שלדעתם הבעות הפנים הם המפתח להבנת דרך התקשורת האנושית.

תשובה (2).
